

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

КУРСОВА РОБОТА

із зіставного мовознавства

на тему: **Контрастивне вивчення граматичних категорій
англійських та українських іменників**

Студентки 3 курсу групи Па 08-21
Факультету германської філології і перекладу
Напряму підготовки 035 “Філологія”
Спеціальності Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
Гурин Наталії Олександрівни
Керівник **Березенко В.М.**,
кандидат філологічних наук, доцент

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Київ – 2023 р.

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugric Philology

COURSE PAPER

**The contrastive study of the grammatical categories of the
English and Ukrainian nouns**

HURYN NATALIYA

Group Іа 08-21

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof. **VICTORIYA BEREZENKO**

PhD (Linguistics)

Kyiv 2023

CONTENTS

INTRODUCTION.....	5
CHAPTER I. NOUN AS A PART OF SPEECH IN THE ENGLISH AND UKRAINIAN LANGUAGES.....	7
1.1. Grammatical Categories of the Noun in Modern English	7
.....	
.....	
1.2. Characteristics of the Grammatical Categories of the Noun in the Ukrainian Language	12
.....	
Conclusions to Chapter I	17
CHAPTER II. THE CONTRASTIVE STUDY OF THE GRAMMATICAL CATEGORIES OF THE NOUN IN ENGLISH AND UKRAINIAN	18
2.1. The category of Noun Case in the contrasted languages on the basis of Kurt Vonnegut's 'Breakfast of Champions'	18
.....	
2.2. The Category of Noun Number in Ukrainian and English in the Contrastive Study on the example of Kurt Vonnegut's Work	24
.....	
.....	
Conclusions to Chapter II	29
GENERAL CONCLUSIONS	30
RÉSUMÉ	32
LITERATURE CITED	33

LIST OF ILLUSTRATION MATERIALS..... 34

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I. ІМЕННИК ЯК ЧАСТИНА МОВИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	7
1.1. Граматичні категорії іменника в сучасній англійській мові	7
1.2. Характеристика граматичних категорій іменника в українській мові.....	12
Висновки до розділу I	17
РОЗДІЛ II. ЗІСТАВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРАМАТИЧНИХ КАТЕГОРІЙ ІМЕННИКА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	18
2.1. Категорія відмінку іменника в зістаних мовах на основі твору Курта Воннегута «Сніданок чемпіонів»	18
2.2. Категорія числа іменників в українській та англійській мовах у зіставному дослідженні на прикладі твору Курта Воннегута.....	24
Висновки до розділу II	29
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	30
РЕЗЮМЕ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	33

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ.....**34**

ВСТУП

Мовне спілкування є однією з основних форм взаємодії між людьми, а грамати́ка, як складова частина мови, визначає структуру цього спілкування. У рамках лінгвістичних досліджень велика увага приділяється порівняльному аналізу граматичних категорій між різними мовами, що допомагає краще розуміти їхню схожість та відмінність.

Сучасні мовознавчі дослідження акцентують увагу на порівняльному аналізі граматичних категорій іменника в англійській та українській мовах. Це є важливим аспектом для збагачення мовознавчого дискурсу та поглиблення розуміння сутності мовних структур.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що порівняльний аналіз граматичних категорій іменника в англійській та українській мовах дозволить краще зрозуміти специфіку кожної мови, виявити схожі та відмінні особливості, що має значення для розвитку мовознавства, лінгвістики та викладання мов.

Метою даного дослідження є проведення зіставного аналізу граматичних категорій іменника в англійській та українській мовах на основі аналізу художнього тексту, що дозволить виявити спільні та відмінні риси цих мовних систем.

Для досягнення поставленої мети в роботі розглянуті наступні **завдання**:

- визначити граматичні категорії іменника в англійській мові;
- розглянути граматичні категорії іменника в українській мові;
- проаналізувати категорію відмінку іменника в порівнюваних мовах на основі твору Курта Воннегута «Сніданок чемпіонів»;
- дослідити категорію числа іменників в українській та англійській мовах у зіставному дослідженні на прикладі твору Курта Воннегута.

Об'єктом дослідження є граматичні категорії іменника в англійській та українській мовах.

Предметом дослідження є процес порівняльного аналізу цих категорій в контексті тексту Курта Воннегута "Сніданок чемпіонів".

У роботі використовуються такі **методи дослідження**, як аналіз літературних джерел, порівняльний метод, а також метод аналізу художнього тексту. Перший дозволяє виявити схожі та відмінні риси граматичних категорій іменника в двох мовах, а другий дозволяє проаналізувати вживання цих категорій на конкретних прикладах.

Наукова новизна дослідження. Наукова новизна полягає в застосуванні порівняльного аналізу граматичних категорій іменника на основі художнього тексту, що дозволяє поглиблено розглянути їхню структуру та функції.

Теоретична значимість дослідження. Результати дослідження можуть бути корисні для подальших мовознавчих досліджень у сфері порівняльної лінгвістики, а також для викладання англійської та української мови як іноземної.

Практична значимість дослідження. Отримані результати можуть бути корисні для лінгвістів, викладачів іноземних мов, перекладачів, а також для всіх, хто цікавиться порівняльною граматиною англійської та української мов.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури. Повний обсяг роботи – 35 сторінок (30 сторінок – основний текст). Список використаних джерел складає 29 позицій.

РОЗДІЛ I. ІМЕННИК ЯК ЧАСТИНА МОВИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

1. Граматичні категорії іменника в сучасній англійській мові

В сучасному світі вивчення граматичних структур мови стає невід'ємною частиною лінгвістичного аналізу. Однією з ключових граматичних категорій, яка привертає увагу дослідників та вивчається з особливим інтересом, є іменник. Іменник відіграє важливу роль у конструюванні речень і вираженні ідей, його граматичні категорії є визначальними для правильного формулювання висловлювань.

Іменником (*the noun*) називається частина мови, яка позначає предмет і відповідає на запитання: хто? (*Who?*) чи що? (*What?*). Іменники можуть позначати предмети та речовини (*a table, house, water*), живих істот (*a girl, a cat*), явища та абстрактні поняття (*rain, peace, beauty, work, darkness*).

Граматичні категорії іменника в англійській мові представлені лише числом і відмінком (Halliday, 1990). Рід іменника може бути виражений не самою частиною мови, а супроводжуваним його займенником або змістом речення. Крім того, англійський іменник, як правило, супроводжується артиклем: він може бути означеним (*the*) або неозначеним (*a, an*). Під артиклем розуміється спосіб співвідносити предметне поняття з мовною ситуацією; неозначений артикль запроваджує нове, раніше незгадане; означений артикль, ідентифікуючи згадане раніше, формально повторюється і тоді, коли ідентифікація є повторною. Ідентифікація можлива і тоді, коли даний предмет не був названий, але із ситуації випливає необхідність чи можливість його наявності. Іменники абстрактні та речовинні допускають вживання артикля за наявності в реченні обмежуючих визначень (Leech, 1994).

Таким чином, формально (за допомогою артикля) іменник може виражати також категорію визначеності-невизначеності (детермінативності).

Іменники в англійській мові, як і в українській, можуть бути власними та номінальними. Це пов'язано зі значенням іменника, яке може означати ряд

предметів – загальний іменник (Common Noun) або бути позначенням унікальних предметів, особистостей або понять (у тому числі імена та прізвища, географічні назви а також, на відміну від української мови, назви днів тижня, місяців та національностей) – власний іменник (Proper Noun), який пишеться з великої літери (Stanforth, 1994).

Також іменники за своїм складом бувають простими, похідними та складними. Прості іменники (Simple Nouns) не мають у своєму складі суфікса або префікса, похідні іменники (Derivative Nouns), навпаки, мають у своєму складі суфікс або префікс або обидва одночасно, складні іменники (Compound Nouns) є складовими, тобто такими, що складаються з двох або більше основ. Дані групи іменників вказують на основні способи утворення цієї частини мови в англійській мові. До них відносяться префіксальний, суфіксальний спосіб та словоскладання (Halliday, 1990). Також іменники можуть виникнути внаслідок конверсії, тобто переходу слова з однієї частини мови в іншу (наприклад, з дієслова або прикметника в іменник: *to love-любити* і *love-кохання*; *underground-підземний* і *the underground-підземка (метро)*).

Категорія одухотвореності або істоти/неістоти іменника в англійській мові, безсумнівно, існує в області семантики (так як іменники можуть позначати як живі істоти, так і різні неживі предмети, а також абстрактні поняття). Проте існуюча в семантичному відношенні категорія не проявляється у граматичному сенсі.

Зупинимося докладніше на тих граматичних категоріях, які належать іменникам в англійській мові в даний час.

Говорячи про граматичні категорії іменника в англійській мові, слід зазначити, що англійські іменники поділяються на злічувані та незлічувані. До злічуваних відносяться іменники, які можна перерахувати і вони можуть утворювати як форму однини, так і множини. Незлічувані іменники відображають ті предмети чи явища дійсності, які не піддаються рахунку, у зв'язку з чим іменники мають форму лише однини чи лише множини.

Категорія числа в англійській мові виражає кількісні відносини, що існують у реальній дійсності, відображені у свідомості носіїв цієї мови та які мають морфологічний вираз у відповідних формах мови (Раєвська, 1976).

Форма множини, яка позначає кілька одиниць того чи іншого предмета, відображеного у значенні іменника, зазвичай утворюється від форми однини шляхом додавання закінчення (або суфікса) – s або –es, яке вимовляється як [z] після голосних та дзвінких приголосних і як [s] після глухих приголосних. Тим не менш, існують винятки в утворенні форм множини деяких іменників (наприклад, *man* (одн.) - *men* (мнж.), *woman* (одн.) - *women* (мнж.)), які належать до староанглійських форм утворення множини зі зміною голосної.

Як було зазначено вище, деякі іменники не змінюються за числами. Це, наприклад, іменники, які завжди вживаються тільки в множині (*tidings, thanks, police*) або лише однині (*knowledge, information, money*). Крім цього, слід особливо відзначити, що ряд іменників може позначати або окремий предмет (і в цьому випадку як злічуваний іменник має форму як однини, так і множини), або клас однорідних предметів (в даному випадку як іменник вживається тільки в формі однини, тобто форму множини не утворює). Наприклад, іменники *fish, duck* можуть позначати окремі одиниці і змінюватися за числами (*one fish - two fishes*) або позначати цілий клас живих істот і вживатися тільки у формі однини (*to shoot duck*).

На відміну від категорій числа та відмінка іменника в англійській мові, які мають явні ознаки у формі самого слова та які докладно розглянуті нами, дана частина мови характеризується наявністю інших категорій, які, однак, формально в іменнику не відображаються. За аналогією з категоріями іменника в українській мові, це категорія роду та визначеності – невизначеності (Самочорнова, 2007).

Рід іменника за його граматичною формою не виражений і передається значенням, хоча в давньоанглійський період був легким для встановлення у кожного іменника. З другої половини XVII століття рід став визначатися відповідно до статі іменника-істоти, а за рештою закріпилася форма середнього роду. У зв'язку з наступними модифікаціями мови багато іменників набули

морфологічну або лексичну ознаку роду (наприклад, суфікси, характерні для іменників жіночого роду -ess, -ette, -ine).

Отже, зазвичай значення роду визначається завдяки його значенню, тобто семантично. Найчастіше значення роду виражається за допомогою особистих займенників, при цьому слід враховувати, що чоловічий або жіночий рід, що виражається займенниками he і she в англійській мові, як правило, стосується лише одухотворених предметів, в інших випадках застосовується займенник it, що відносить їх до середнього роду (Chomsky, 2002).

Іноді важливим у визначенні роду є спеціальний суфікс, що сприяв утворенню іменника жіночого роду від вихідного іменника (-ess, -ine, -er, -ette), що особливо характерно для назв професій.

Зазвичай географічні назви держав відносять до іменників жіночого роду, хоча офіційні географічні назви використовуються з займенниками середнього роду; іменники, що позначають тварин у фольклорі, зазвичай використовуються як поняття чоловічого роду; назви судів поєднуються з займенниками жіночого роду тощо.

Категорія детермінативності (тобто визначеності-невизначеності) в англійських іменників виражається з допомогою артиклів, як ми вже зазначили у цій роботі. Невизначений артикль (a, an) поєднує у собі компонент одиничності та компонент невизначеності, тоді як визначений артикль відсилає до вже відомого предмета, того, який було названо раніше (Chomsky, 2002). Сам артикль жодних ознак не надає, а лише вказує на те, що ця ознака була вказана раніше.

Невизначеність іменника може бути пов'язана і з відсутністю артикля (так званим «нульовим артиклем») при використанні іменника у множині або незліченного іменника.

Визначений артикль використовується:

- 1) Якщо мова йде про певну особу чи предмет.
- 2) Перед іменником, якщо йому передує прикметник у найвищому ступені або порядкове число.
- 3) Перед географічними назвами.
- 4) Перед іменниками, єдиними у своєму роді.

5) У ряді виразів зі значенням часу (*in the morning, in the evening, in the afternoon*).

Артиклі не використовуються, тобто має місце «нульовий артикль» у таких випадках:

- 1) Якщо якийсь іменник вживається в узагальненому значенні.
- 2) Перед власними іменами (проте перед прізвищами, що вживаються в множині для позначення членів однієї і тієї ж сім'ї, використовується означений артикль).
- 3) Перед назвами пори року, місяців і днів тижня (Karamysheva, 2012).

Таким чином, у вивченні різних категорій іменника існують різні підходи дослідників і єдиного загальноприйнятого підходу до аналізу того чи іншого розряду серед лінгвістів немає.

Основними членами речення є: підмет, присудок, додаток, означення, обставина. Англійський іменник може відігравати роль будь-якого члена речення.

1. Підмет. У цій ролі іменник може виступати самотійно (без визначень) та з визначеннями: *The classes begin at eight o'clock. The New student is homesick.*

2. Присудок. У ролі іменного присудка іменник обов'язково стоїть після дієслова-зв'язки, найчастіше дієслова *to be*: *He is a pupil. He is a good pupil.*

3. Додаток. У цій ролі іменник стоїть після присудка і буває прямим чи непрямым: пряме доповнення (кого? що?) зазвичай визначається без прийменника: *I like the girl*. Деякі англійські дієслова з прямим додатком (без прийменника) у перекладі вимагають прийменника: *I followed the boy*.

Непрямий додаток (кому? чому?) зазвичай виражається іменником з займенником і може бути після присудка, і після прямого додатку: *He gave all his books to his friend. He gave to his (його) friend all his books.*

4. Обставина. У цій ролі іменник завжди використовується з прийменником, зазвичай з визначеним артиклем і може перебувати на початку або наприкінці речення: *His car is in the garage.*

5. Означення. а) Іменник у цій ролі може вживатися:

- з прийменником – стоїть після визначеного слова і може відповідати українському прикметнику або іменнику: *a book of interest, discussions of this type*;
- без прийменника – стоїть перед іменником (після артикля) і теж може відповідати українському прикметнику: *a table lamp, a class fellow*.
Переклад поєднання двох іменників (не з'єднаних прийменником) зазвичай слід починати з другого слова, поставивши потім подумки питання який?: *ring finger* (палець (який?) для кільця (безіменний)).

б) Варто звернути увагу на те, що іменник у ролі означення зазвичай використовується в однині, але це не означає, що мається на увазі тільки один предмет: *a book case* (шафа (яка?) для книг).

в) Іноді два іменники пишуться разом (або через дефіс), особливо якщо вони короткі і часто вживаються: *tea-party, raincoat* (Wierzbicka, 1971).

Розглянута нами інформація про іменник як частину мови англійської мови дозволяє визначити, що, як і в українській мові, воно має значення предметності, позначаючи предмет або явище дійсності або ж абстрактне поняття. Категорії іменника в англійській мові дещо відрізняються від категорій даної частини мови в українській мові. Так, категорія числа, як і в українській мові представлена формами однини і множини. Категорія роду, що має вираз у формах іменника в українській мові, в англійській мові такого виразу не має і відображається в семантичному сенсі і за допомогою допоміжних слів у реченні (хоча в давньоанглійський період дана категорія була притаманна і іменникам і відображалася в них).

2. Характеристика граматичних категорій іменника в українській мові

Іменник - це самостійна частина мови, що має загальнокатегоріальне значення предметності і що виражає це значення в самостійних граматичних категоріях одухотвореності-неодухотвореності, роду, числа та відмінка. Лексико-граматичні розряди іменників – це граматично значущі групи слів у

межах цієї частини мови. На основі спільності значень і морфологічних властивостей іменники поєднуються в лексико-граматичні розряди: а) загальних і власних іменників, б) конкретних іменників і іменників абстрактних, збірних, речовинних. Номінальні іменники позначають узагальнені назви однорідних предметів (*дерево, учитель*). Більшість номінальних іменників відмінюються за числами (Євтушенко, 2020).

Одухотвореність (істота\неістота)– це лексико-граматична категорія іменників, відповідно до якої всі іменники відносяться до граматичного класу одухотворених іменників, що називають живих істот: людей, тварин, птахів, риб, комах, або ж до граматичного класу неживих іменників, що позначають предмети неживої дійсності та рослини, а також події, явища, якості, дії, стани тощо (Раєвська, 1976). Повної відповідності між одухотвореністю та живим у природі та неодухотвореністю і неживим у природі немає. Висновок про істоту або неістоту в класі іменників робиться на основі граматичного показника. Граматичним показником одухотвореності є збіг форми знахідного відмінка множини з формою родового відмінка множини (Зн.в.мн.= Р.в.мн.); при неживій формі знахідного відмінка множини збігається з формою називного відмінка множини (В.в.мн. = Н.в.мн) для всіх відмінків.

Граматичні ознаки одухотвореності мають деякі іменники-найменування неживих предметів: 1) назви шахових фігур (*король*); 2) назви карт (*туз*); 3) назви померлих (*загиблий*); 4) ляльок (*лялька*); 5) міфічні істоти (*русалка*); 6) ігор (*грати в дурня*); 7) літературних, музичних творів (*слухати «Наталку Полтавку»*); 8) спортивні снаряди (*стрибати через коня*).

Граматичні ознаки неодухотвореності мають семантично збірні іменники (*натовп*) і за аналогією власне збірні іменники (*молодь*). У конструкціях типу *в солдати* використовується форма знахідного відмінка множини, утворена на кшталт неживих іменників (Мороз, 2008).

Категорія роду - одна з основних граматичних категорій (далі - ГК) іменника. Усі іменники мають категорію роду, тобто належать до одного з трьох родів – чоловічого, жіночого, середнього (*клен, сосна, дерево, підлога, стіна, вікно*). Іменники, що не мають форми однини (*pluralia tantum*), роду не мають

(*сані, дріжджі, доба*). Номінативне значення ГК роду - зв'язок з чоловічою або жіночою біологічною статтю, що позначається (хлопчик-дівчинка). Але цей зв'язок нерегулярний і у неживих іменників відсутній, хоча в художніх текстах (естетично та стилістично організованих) може виникати (І.А.Крилов «*Бабка і мураха*»).

Способи вираження ГК роду у сучасній українській мові.

1. Власне морфологічний (за допомогою закінчення). Кожен рід має в своєму розпорядженні свою систему закінчень.

2. Лексичний метод. Рід виражений кореневою морфемою тільки у одухотворених іменників. Протипоставлені за родо-статевою ознакою іменники, як правило, утворюють пари: *чоловік – жінка*.

3. Словотвірний метод. Іменники чоловічого роду утворюються за допомогою суфіксів -тель, -ник, -чик (щик), -ист, -ец та ін. жіночого роду -ост, -ш(а), -ниц(я), -от(а) та інших. Іменники середнього роду утворюються з допомогою суфіксів –еній-, -ий-, -ний-, -ствий-, -ств(о) та ін.

4. Синтаксичний метод. Рід проявляється: 1) відповідно до іменника різних форм повних прикметників і дієприкметників; 2) відповідно до іменників (у формі називного відмінка однини) форм дієслова в минулому часі, коротких прикметників і дієприкметників; 3) у можливості заміни іменників особисто-вказівними займенниками *він, вона, воно* (крім слів типу *доктор, директор*) (Плющ, 2005).

У множині категорія роду не має виразу, граматичне значення не проявляється ні за допомогою флексій, ні синтаксично.

Слова «загального роду» – це іменники із закінченням –а, які називають осіб чоловічої чи жіночої статі з їхньої якості чи дії, наприклад: *пакса, нечупара*. У реченні прикметники, дієприкметники, дієслова (у формі часу) узгоджуються з двородовими іменниками у формі чоловічого чи жіночого роду (залежно від контексту). Поза узгодженням рід двородових іменників визначити неможливо. *Іван такий солодкоїжка* (чол.р.). *Наталка така солодкоїжка* (жін.р.). Показник роду синтаксичний.

Рід незмінних іменників.

1. Одухотворені особисті іменники, що не відмінюються (*кенгуру, поні, фламінго*) відносяться до чоловічого роду.

2. Не відмінні неживі іменники відносяться до середнього роду (*бра, бістро, кафе, суші*).

3. Однак правило №2 може порушуватися, і рід іменника, що не відмінюється визначається за співвідношенням родового та видового понять., ж.р. - *муха Цеце, броколі, кольрабі*, ж.р. - *капуста, салямі*, ж.р. - *ковбаса, брі*, ч.р. - *сир, сироко*, ч.р. – *вітер*.

4. Слова, недостатньо освоєні українською мовою (наприклад, назви екзотичних фруктів: *авокадо, ківі, манго, нектарин*), у словниках додаються то як іменники середнього роду, то як іменники чоловічого роду. Обидва варіанти правильні на даному етапі розвитку мови.

5. Рід не відмінних географічних назв, назв газет, журналів визначається за родом іменника, що називає родові поняття. *Колорадо, ж. - Річка*.

6. Іменники, що позначають осіб жіночої статі, є іменами жіночого роду (*міс*); що позначають осіб чоловічої статі - іменами чоловічого роду (*мафіозі*).

7. У літерних аббревіатур рід визначається за опорним словом (*МВС* середній р.). У звукових – залежно від фонетичного вигляду: *ВУЗ* - ч.р. Це діє не завжди: *ООН, МРІ ФНП* – ж.р. за опорним словом (Плющ, 2005).

Родовий паралелізм (родові синоніми). Джерело родового паралелізму - давня відповідність іменників *ā-основ і *ǫснoв. В результаті паралельно існували однокорінні слова з нульовим закінченням і закінченням -а: *віконниця-віконня*. У сучасній українській мові абсолютних родових синонімів практично немає (*перифраз-перифраза*). Вони розрізняються семантично (*жар-жара*), або стилістично (книжкове – розмовне, застаріле, спеціальне: *рейки-рейка*) (Плющ, 2005).

ГК числа - це словозмінна ГК іменників, що виражається в системі двох протиставлених рядів форм - однини і множини. Однина як член морфологічного протиставлення форми од.ч. - форми мн.ч. позначає, що предмет представлений у кількості, що дорівнює одному. Множина як член морфологічного протиставлення форми од.ч. - форми мн.ч. позначає, що предмет представлений

у кількості більшій, ніж один. У процесі розвитку української мови спостерігається активна тенденція числової протипоставленості, або чіткої формальної диференціації однини і множини. Н.М. Раєвська вважала множину «сильною формою числа», так як воно завжди прагне до відокремлення від форм однини.

Грамматичне значення числа може бути виражене за допомогою наступних граматичних засобів: закінчення (основний засіб), формоутворюючі суфікси, різнооформлений супплетивізм, різнокореневий супплетивізм, характер кінцевого приголосного основи (твердий - м'який), різні наголоси, приголосні що чергуються, синтаксичний спосіб (Раєвська, 1976).

У сучасній українській мові поряд з іменниками з вираженим протиставленням однини і множини є іменники з невираженим протиставленням за кількістю. Іменники в цьому випадку можуть мати тільки форму однини (*singularia tantum*) або тільки форму множини (*pluralia tantum*).

У цілому, цей розділ дозволив глибше зрозуміти граматичні особливості іменників в українській мові, а також їхнє взаємодію з семантичною структурою мови. Такий аналіз є важливим етапом у розкритті лінгвістичних особливостей мовних одиниць та сприяє глибшому розумінню мовної системи.

Висновки до розділу I

Було розглянуто основні граматичні категорії іменника в сучасній англійській мові. Визначено, що іменник являє собою частину мови, що позначає предмети, і може включати в себе як конкретні об'єкти, так і абстрактні поняття. Зазначено, що граматичні категорії іменника включають числові та відмінкові форми, які відображаються через використання артиклів та закінчень для визначення числа. Також виявлено, що іменники можуть бути власними або номінальними, а також простими, похідними або складними за своєю будовою. Відзначено, що категорія роду та визначеності не завжди формально виражена в англійському іменнику, і визначається відповідно до контексту та значення слова. Загалом, іменник в англійській мові відіграє важливу роль у структурі речення, можучи виконувати різноманітні функції в мовленнєвому процесі.

Виявлено основні граматичні категорії іменника в українській мові. Іменник, як самостійна частина мови, виявився багатоаспектним і здатним до вираження різних граматичних значень через такі категорії, як одухотвореність, рід, число і відмінок. Аналізуючи характеристики кожної з граматичних категорій, було виявлено, що одухотвореність іменника визначається граматичним збігом форми знахідного відмінка множини з формою родового відмінка множини. Ця категорія відображає поділ іменників на одухотворені та неодухотворені відповідно до їхньої здатності позначати живі чи неживі об'єкти.

Щодо граматичної категорії роду, були розглянуті способи вираження цієї характеристики через морфологічний, лексичний, словотвірний та синтаксичний методи. Кожен з цих методів має свої особливості та застосовується в залежності від конкретного іменника та контексту.

Крім того, висвітлено різноманітні способи вираження граматичного значення числа в зіставних мовах, яке може бути передане за допомогою морфологічних засобів, синтаксичного способу та інших граматичних засобів.

РОЗДІЛ II. ЗІСТАВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРАМАТИЧНИХ КАТЕГОРІЙ ІМЕННИКА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

2.1. Категорія відмінку іменника в зіставних мовах на основі твору Курта Воннегута «Сніданок чемпіонів»

У даному розділі ми проведемо глибокий аналіз структури та використання іменників у літературному творі, що є предметом нашого дослідження. "Сніданок чемпіонів", як твір відомого американського письменника Курта Воннегута, володіє унікальною мовною структурою та стилістикою, що робить його ідеальним об'єктом для вивчення граматичних аспектів іменників в англійській мові. Нами було проаналізовано 183 речення з іменниками в різних граматичних функціях.

Практичний аналіз нашого дослідження твору Курта Воннегута «Сніданок чемпіонів» в оригіналі [29] ґрунтуватиметься на відмінній від звичайної класифікації категорії відмінка іменника в англійській мові, де використовується не два, а п'ять відмінків:

1. Називний (Nominative): Приклад – "Mary was there yesterday" (Мері була там учора). Відповідає на питання "хто?" чи "що?" та вказує на суб'єкт дії.
2. Присвійний (Possessive): Приклад – "Tom's car is blue" (Машина Тома синя). Використовується для вираження приналежності або власності.
3. Давальний (Dative): Приклад – "I gave him a piece of paper" (Я дав йому аркуш паперу). Вказує на непрямого отримувача чи користувача дії.
4. Знахідний (Accusative): Приклад – "Katherine resembles her mother" (Кетрін схожа на свою матір). Відповідає на питання "кого?" чи "що?" та вказує на прямий об'єкт дії.
5. Кличний (Vocative): Приклад – "Johnny, are you coming?" (Джонні, ти йдеш?). Використовується для звертання або виклику.

Така розширена класифікація відмінків у творі дозволяє докладніше вивчати та аналізувати роль іменників у виразі семантики, структури речення та вираження відношень між героями та об'єктами. Автор, використовуючи різні відмінки, може створювати різноманітні ефекти, підкреслюючи різні аспекти

комунікації та взаємовідносин персонажів. Такий підхід розширює можливості аналізу тексту та сприяє глибшому розумінню його лінгвістичних особливостей.

У романі Курта Воннегута «Сніданок чемпіонів» іменники різних відмінків відіграють ключову роль у побудові семантики та структури тексту. Під час аналізу трьох розділів твору було виявлено, що текст насичений іменниками, причому найбільше уваги приділено іменникам Називного відмінка. Це пояснюється тим, що іменники цього відмінка позначають більшість предметів, імен та явищ, представлених у творі:

- *Everybody else in his house was asleep [29].*
- *I think the climax of the book will be the execution of poor old Edgar Derby [29].*
- *I went to the University of Chicago for a while after the Second World War [29].*
- *Then she went into another part of the house [29].*
- *Not even the President of the United States knew what that was all about. - Навіть Президент Сполучених Штатів не знав, що воно означає.*
- *When Dwayne Hoover and Kilgore Trout met each other. - Коли Двейн Гувер і Кілгор Траут зустрілися.*
- *Yin and Yang were Chinese symbols of harmony. - Інь і янь були китайськими символами гармонії.*

Після аналізу роману «Сніданок чемпіонів» Курта Воннегута виявлено, що за чисельністю наступними після іменників в називному відмінку йдуть іменники в присвійному відмінку. Ця категорія іменників вказує на приналежність чи власність, надаючи предметам та постатям додатковий аспект індивідуальності та взаємозв'язку:

- *I used my daughter's crayons, a different color for each main character [29].*
- *Billy's son Robert had a lot of trouble in high school, but then he joined the famous Green Berets [29].*
- *Bill's anger was not going to rise with hers [29].*

- *On his feet were cheap, low-cut civilian shoes which he had bought for his father's funeral [29].*
- *I slept that night in one of the children's bedrooms [29].*

Присвійний відмінок, як важлива морфологічна конструкція, дозволяє автору підкреслити власність або належність предметів до конкретних персонажів, розкриваючи їхні взаємини та важливі зв'язки. Цей аспект глибше впливає на читача, надаючи тексту додаткового шарму та розкриваючи багатогранність характерів та сюжетних витоків.

В уривку, що був нами проаналізований, без урахування вищезгаданих відмінків, Знахідний (Accusative) зустрічається найчастіше. Це вказує на те, що в романі «Сніданок чемпіонів» Курта Воннегута іменники в Знахідному відмінку займають значущу позицію за своєю кількістю. Знахідний (Accusative) відмінок в англійській мові зазвичай вводиться словами "him," "his," та "her." Ці мовні конструкції вказують на об'єкт або особу, яка є прямим доповненням в реченні, і використовуються для вираження напрямку чи мети дії:

- *Call her up and get a statement [29].*
- *It was war that made her so angry [29].*
- *She celebrated frustration by clapping her hands [29].*
- *All this responsibility at such an early age made her a bitchy flibbertigibbet [29].*
- *This veteran decided to take his car into the basement [29].*

Давальний (Dative) відмінок, який вводиться словами "him," "his," та "her," подальший за чисельністю у художньому творі «Сніданок чемпіонів» Курта Воннегута, вказує на отримувача чи виконавця дії:

- *I told him that was one of the things I learned in college after the war [29].*
- *I told him who I was on the telephone [29].*
- *Tell her you're Captain Finn of the Police Department [29].*

Кличний (Vocative) відмінок, який вживається для звертання, виявився найменш чисельним серед інших відмінків у художньому творі «Сніданок чемпіонів» Курта Воннегута. Це свідчить про те, що автор в основному

фокусується на розповіді про події та опис персонажів, звертаючи увагу на рідше вживані моменти звертання. Незважаючи на меншу кількість випадків використання кличного відмінка, його наявність може внести емоційний аспект та вираження важливих моментів у взаємодії персонажів у тексті:

- *Doctor,' said the patient tentatively [29].*
- *'Sir, where did you get such a thing? [29].*

В українському перекладі роману «Сніданок чемпіонів», як і в англійському оригіналі, найбільш поширеним відмінком іменника виявився Називний відмінок. Цей відмінок визначає самостійне, граматично незалежне положення іменника у мові. Давайте розглянемо, які засоби виражають Називний відмінок у наведених реченнях:

- *Він розповів нам, що якийсь час був у полоні в американців [28].*
- *Ішов сильний дощ [28].*
- *То був просто рік, коли морські пірати почали їх обманювати, грабувати і вбивати.*
- *Він був схожий на вафельний конус, з якого виривається полум'я.*
- *Навіть Президент Сполучених Штатів не знав, що воно означає.*
- *Шкідливі ідеї для Двейна постачав Кілтор Траут.*

Другим за поширеністю відмінком іменника виявився Родовий відмінок. Він вказує на належність або відсутність належності об'єкта, предмета, чи явища. Давайте розглянемо приклади з тексту:

- *Я тільки змінив імена [28].*
- *Я бажаю Вам, Вашій родині, рівно ж і нашому спільному другові веселих Різдвяних свят і щасливого Нового року [28].*
- *Я думаю, сказав я йому, що кульмінацією книжки має бути розстріл бідолахи Едгара Дербі [28].*
- *А ще вони вчили того, що не існує ні ідіотів, ні негідників, ані виродків [28].*
- *І під час війни я не зробив її чоловікові ніякої підлоти [28].*

Наступним за кількістю в українській мові виявився Орудний відмінок. Іменники, які вживаються в Орудному відмінку, часто вказують на той інструмент або засіб, яким виконується дія, або на об'єкт, який використовується в процесі дії:

- *Він засидівся з книжкою [28].*
- *А тоді нас літаком переправили до Франції і помістили у спеціальний табір [28].*
- *Я був студентом на факультеті антропології [28].*
- *Якось на прийнятті я розбалакався з одним професором Чиказького університету [28].*
- *Білі був незграбним хлопчиком, який став незграбним підлітком, довготелесим, слабким, із фігурою, яка скидалася на пляшку кола коли [28].*

Далі в українській мові слідує знахідний відмінок. Іменники, що вживаються в даному відмінку, зазвичай вказують на об'єкт, який піддається дії чи є предметом, що знаходиться власне в іменнику.

- *Все було саме так, більш менш. Принаймні там, де йдеться про війну [28].*
- *Коли ми побачили річку, то я мусив зупинити машину, щоб дати їм вийти, постояти на березі і як слід роздивитися річку [28].*
- *По дорозі ми також бачили водоспади, бурхливі потоки води, які зривалися зі скелі і неслися в долину річки Делавер [28].*
- *Він був схожий на зачуханого фламінго [28].*

По кількості прикладів в українській мові давальний відмінок є наступним за знахідним та орудним. Цей відмінок використовується для вираження одного зі зв'язків – кому або ж чому:

- *Він розповів нам, що якийсь час був у полоні в американців [28].*
- *Я бажаю Вам, Вашій родині, рівно ж і нашому спільному другові веселих Різдвяних свят і щасливого Нового року [28].*
- *Тепер по телефону я йому представився [28].*

В українській мові за кількістю прикладів місцевий (локативний) відмінок є рівним за прикладами з давальним. Він вживається для вираження місця перебування, розташування чи напрямку руху об'єкта:

- *Коли ми побачили річку, то я мусив зупинити машину, щоб дати їм вийти, постояти на березі і як слід роздивитися річку [28].*
- *Я кивнув головою на знак згоди. Ми й справді були нерозумними безневинними дітьми, якраз на порозі дорослого життя [28].*
- *Я також закликав їх ніколи не працювати на компанії, які виробляють зброю для масового вбивства, і не боятися висловлювати презирство щодо тих, хто каже, що нам потрібна така зброя [28].*

Український кличний (вокативний) відмінок виступає останнім за кількістю прикладів серед досліджених відмінків. Даний відмінок використовується для звертання до адресата чи привертання уваги. Зазвичай він відмічається особливими формами іменників чи звертань і не завжди має чітке закінчення. Кличний відмінок використовується, коли мовець виражає свою пряму адресу чи намагається звернутися до когось. Аналіз показав, що кількість іменників в Кличному відмінку в українському перекладі більша, ніж в англійському оригіналі:

- *Тату, тату, тату, голосила вона, ну що ж нам з тобою робити [28]?*
- *"Бачиш, я знову врятував тобі, мудак, життя! [28] "*
- *Докторе ..." обережно запитала пацієнтка [28].*
- *"Привіт, мамо! [28] "*

Таким чином, у цьому розділі ми провели аналіз використання іменників у творі "Сніданок чемпіонів" Курта Воннегута. Виявлено, що найбільше іменників було в називному відмінку, який визначає більшість предметів у тексті. Досліджено різні функції відмінків іменників у тексті, такі як вказівний, присвійний, давальний, знахідний та клична форма. Аналіз дав можливість краще зрозуміти роль іменників у побудові семантики тексту та порівняти їх вживання в зіставних мовах.

2.2. Категорія числа іменників в українській та англійській мовах у зіставному дослідженні на прикладі твору Курта Воннегута

Категорія числа іменників в українській та англійській мовах є однією з ключових граматичних характеристик, яка визначає кількісні відносини між об'єктами та предметами, що позначаються цими іменниками. Вивчення цієї категорії в контексті порівняльного аналізу між українською та англійською мовами надає можливість зрозуміти схожі та відмінні аспекти їхнього вживання та функціонування.

У даному дослідженні ми плануємо проаналізувати категорію числа іменників на матеріалі твору Курта Воннегута, використовуючи як приклади різноманітні лінгвістичні структури та контексти вживання. Наш аналіз буде спрямований на вивчення таких категорій як однина, множина, іменники, що вживаються лише в однині чи лише в множині, а також злічувальність і незлічувальність іменників.

В романі "Сніданок чемпіонів" Курта Воннегута, спостерігається значна кількість іменників, які вживаються саме в однині. Автор використовує цей спосіб для точної передачі індивідуальності та особливостей окремих персонажів, предметів чи ситуацій. При перекладі таких випадків зазвичай зберігається форма однини, оскільки вона передає автентичність інтонації та особливості оригіналу. Такий підхід дозволяє зберегти відтінки мовлення, що є ключовими для роману "Сніданок чемпіонів":

- *This was their national anthem* [29]. - *Це був їхній національний гімн* [28].
- *Not even the President of the United States knew what that was all about* [29]. - *Навіть Президент Сполучених Штатів не знав, що воно означає* [28].
- *It was sort of an ice-cream cone on fire* [29]. - *Він був схожий на вафельний конус, з якого виривається полум'я* [28].

- *When Dwayne Hoover and Kilgore Trout met each other [29]. - Коли Двейн Гувер і Кілгор Траут зустрілися... [28].*
- *Yin and Yang were Chinese symbols of harmony [29]. - Інь і янь були китайськими символами гармонії [28].*

У романі "Сніданок чемпіонів" використання множини іменників також є поширеним явищем. Давайте розглянемо подані приклади та проаналізуємо, як утворюється множина в англійських реченнях та як вона перекладається:

- *Trout and Hoover were citizens of the United States of America [29]. - Траут і Гувер були громадянами Сполучених Штатів Америки [28].*
- *The founders were aristocrats - Засновники були аристократами [28].*
- *They were bum poets as well [29]. - Також вони були віршомазами [28].*
- *That was simply the year in which sea pirates began to cheat and rob and kill them [29]. - То був просто рік, коли морські пірати почали їх обманювати, грабувати і вбивати [28].*
- *Here was another piece of evil nonsense which children were taught [29]. - Ось ще один приклад шкідливої нісенітниці, якої навчали дітей [28].*

У всіх поданих прикладах утворення множини в англійських іменниках зазвичай відбувається за допомогою додавання закінчення "-s" або "-es" до однини. Перекладений іменник також зазвичай вживається в множині в українській мові, якщо це відповідає контексту та оригінальному значенню.

У випадку іменника "child" (дитина), утворення множини в англійській мові відбувається за допомогою зміни основи слова, оскільки він входить до категорії неправильних іменників, які не отримують закінчення "-s" у множині. У перекладі це відображено як "діти", що також використовує форму множини для передачі оригінального значення та відтворення семантичних особливостей оригінального тексту.

У англійській мові значна кількість іменників вживається лише в однині. Деякі з них належать до таких категорій як абстрактні поняття чи іменники що позначають масу, якість або стан. У проаналізованих фразах з твору "Сніданок чемпіонів" також зустрічаються іменники, що вживаються лише в однині:

- *It was sort of an ice-cream cone on fire [29]. - Він був схожий на вафельний конус, з якого виривається полум'я [28].*
- *On the shirt salesman's advice - За порадою продавця сорочок [28].*
- *"Some people say there is no such thing as progress [29]. - Деякі люди кажуть, що прогресу не існує [28].*
- *If they studied their paper money for clues as to what their country was all about [29]. - Коли вони розглядали паперові купюри, шукаючи підказок про сутність своєї країни [28].*

При перекладі ці іменники також вживаються лише в однині в українській мові, за винятком іменників "порада" та "купюра", які мають як однину, так і множину форми в українській мові.

У творі "Сніданок чемпіонів" було проаналізовано три випадки використання іменників лише в множині:

- *Not even the President of the United States knew what that was all about [29]. - Навіть Президент Сполучених Штатів не знав, що воно означає [28].*
- *They didn't own doodley-squat, so they couldn't improve their surroundings [29]. - Вони не володіли нічим, тому не могли покращити своє оточення [28].*
- *All he could see of me was the reflection of candle flames in my glasses [29]. - Єдине, що він бачив від мене, це відображення полум'я свічки в моїх окулярах [28].*

У всіх цих випадках вживання іменників лише у множині відображається в перекладі, що забезпечує відповідність між оригінальним текстом і перекладом та передає семантичні особливості оригіналу.

Багато іменників, що трапляються у творі "Сніданок чемпіонів", можна віднести до категорії злічуваних. Ці іменники позначають предмети або концепції, які можна порахувати окремо. При перекладі на українську мову вони зазвичай передаються відповідними злічуваними іменниками, які відображають

їхню кількість або окремі екземпляри цих предметів. Такий переклад допомагає зберегти семантичну точність і зрозумілість тексту:

- *Most other countries didn't have doodley-squat [29]. - Більшість країн геть нічого не мали [28].*
- *The bad ideas were delivered to Dwayne by Kilgore Trout [29]. - Шкідливі ідеї для Двейна постачав Кілгор Траут [28].*
- *And here, according to Trout, was the reason human beings could not reject ideas because they were bad [29].- I тут, на думку Траута, була причина, чому люди не могли відкидати ідеї, оскільки вони були поганими [28].*
- *And then Earthlings discovered tools [29]. - А потім земляни відкрили знаряддя праці [28].*

Аналізуючи категорію незлічуваних іменників у творі "Сніданок чемпіонів", було виявлено кілька прикладів, що підпадають під цю категорію. Ці іменники позначають абстрактні концепції, стани, матеріали або загальні поняття, які не можна порахувати окремо. При перекладі на українську мову всі ці незлічувані іменники також лишаються незлічуваними, оскільки вони передають схоже значення або характеризуються властивістю незлічуваності. Такий переклад допомагає зберегти семантичну цілісність і структуру речення, а також відтворити оригінальний зміст та ідеї автора:

- *There were one quadrillion nations in the Universe [29]. - У Всесвіті було квадрильйон народів [28].*
- *Color was everything [29]. - Колір був усім [28].*
- *It had most of the food [29]. - Вона мала найбільше їжі [28].*
- *It was sort of an ice-cream cone on fire [29]. - Він був схожий на вафельний конус, з якого виривається полум'я [28].*
- *Yin and Yang were Chinese symbols of harmony [29]. - Інь і янь були китайськими символами гармонії [28].*
- *Only Dwayne Hoover had free will [29]. - Лише Двейн Гувер мав свобідну волю [28].*

- *It loved water, so it built dams* [29]. – *Воно любило воду, тому будувало дамби* [28].
- *They came at last to the planet Earth* [29]. - *Нарешті вони прийшли на планету Земля* [28].

Таким чином, у цьому розділі ми провели зіставний аналіз категорії числа іменників в українській та англійській мовах на прикладі твору Курта Воннегута "Сніданок чемпіонів". Наше дослідження дозволило виявити різноманітні особливості вживання іменників у цих двох мовах, а також зрозуміти, як ці особливості впливають на переклад інформації та передачу автентичності оригіналу.

Однією з ключових висновків є те, що обидві мови мають схожі механізми утворення множини та однини, але існують певні відмінності у вживанні деяких іменників. Наприклад, деякі іменники української мови можуть мати як однину, так і множину форму, тоді як у англійській мові вони використовуються тільки у формі множини або однини.

Також було виявлено, що значна кількість іменників в творі "Сніданок чемпіонів" вживається лише в однині. Це використання допомагає авторові передати індивідуальність та особливості окремих об'єктів чи персонажів. При перекладі ці іменники зазвичай залишаються в однині, що дозволяє зберегти автентичність та інтонацію оригіналу.

Крім того, ми проаналізували випадки використання іменників лише в множині, а також виявили кілька незлічуваних іменників. Ці категорії також доповнюють картину різноманітності вживання іменників у романі Курта Воннегута.

Усі ці висновки свідчать про складність та багатогранність категорії числа іменників у мові, а також підкреслюють важливість ретельного аналізу при перекладі текстів між мовами з різними граматичними особливостями.

Висновки до розділу II

Ми провели аналіз структури та використання відмінків іменників у літературному творі "Сніданок чемпіонів" Курта Воннегута. Роман Воннегута для вивчення граматичних аспектів іменників в англійській та українській мовах. Під час аналізу ми виявили, що іменники в романі виконують ключову роль у побудові семантики та структури тексту. Найбільша кількість іменників була виявлена в називному відмінку, оскільки цей відмінок позначає більшість предметів, імен та явищ, що представлені у творі.

Ми проаналізували іменники різних відмінків, від називного до кличного, і виявили їх різні функції у тексті. Наприклад, присвійний відмінок вказує на приналежність чи власність, давальний вказує на отримувача дії, а знахідний вказує на об'єкт, який піддається дії. Кличний відмінок, хоча і зустрічається рідше, використовується для звертання чи привертання уваги.

Дослідження також включало порівняльний аналіз вживання іменників зіставними мовами. Цей порівняльний підхід допоміг нам краще зрозуміти схожі та відмінні аспекти використання іменників в обох мовах.

У розділі про категорію числа іменників у романі Курта Воннегута "Сніданок чемпіонів" ми виявили різноманітні особливості вживання іменників в українській та англійській мовах. Зокрема, було відзначено значну кількість іменників, що вживаються лише в однині, та декілька прикладів використання іменників лише в множині. При перекладі таких випадків зазвичай зберігається форма відповідної числівної форми. Також було знайдено кілька незлічуваних іменників, які також передаються як незлічувані у перекладі. Ці висновки підкреслюють важливість ретельного аналізу при перекладі текстів з урахуванням граматичних особливостей мови.

Отже, аналіз граматичних функцій іменника у порівнюваних мовах на основі твору "Сніданок чемпіонів" Курта Воннегута дозволяє краще розуміти взаємозв'язок між граматичними структурами англійської та української мов та використовувати ці знання для ефективного перекладу літературних текстів.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Зіставне науково-філологічне дослідження дало змогу дослідити граматичну категорію відмінка іменника та засоби її вираження в українській та англійській мовах та зробити такі висновки.

1. Вивчено граматичні категорії іменника в англійській мові, які обмежуються числом і відмінком. Рід іменників виявляється через займенник або контекст, артикль визначає відношення іменника до мовної ситуації. Будова іменників може бути простою, похідною або складною, що визначається наявністю суфіксів та префіксів. Іменники можуть бути злічуваними або незлічуваними, іменники в англійській мові можуть виконувати різні ролі в реченні - вони можуть бути підметом, означенням, додатком, обставиною чи означенням.

2. Ми докладно розглянули граматичні категорії іменника в сучасній українській мові, зосереджуючись на основних аспектах одухотвореності, категорії роду та числа. Вивчення цих категорій в контексті іменників дозволило нам зрозуміти їхню важливу роль у структурі мови та взаємозв'язок із семантичним навантаженням слів. Аналіз одухотвореності виявив, що ця лексико-граматична категорія визначає віднесення іменників до класу живих чи неживих об'єктів. Категорія роду, як одна з основних граматичних категорій іменника, була ретельно розглянута у зв'язку з чоловічим, жіночим і середнім родами. Зазначено, що не всі іменники мають форму однини, і такі іменники не мають відповідного родового відмінка. Окремий аспект курсової роботи був присвячений категорії числа, яка виражається в протиставленні форм однини і множини. Розглянуто різні граматичні засоби вираження числа, такі як закінчення, суфікси, суплетивізм, та інші.

3. Аналізуючи використання відмінків у англомовному варіанті роману "Сніданок чемпіонів" Курта Воннегута, можна визначити, що найбільше уваги приділяється іменникам в називному відмінку, які використовуються у понад половині речень. Це свідчить про те, що автор найчастіше використовує іменники у їх базовій формі, що вказує на основне поняття чи предмет.

Присвійний відмінок також є важливим у розповіді, використовуючись у більш ніж в п'ятих частинах речень. Це може вказувати на акцент на власність та приналежність об'єктів та предметів у тексті. Знахідний та давальний відмінки використовуються трошки менше, але все ще відзначаються значною кількістю випадків. Це може свідчити про активне використання об'єктів та дієприкметників для вираження дії та відносин між предметами. Кличний відмінок є найменш використовуваним, що може вказувати на те, що звертання та вираження прямого звернення не є основним елементом мовного виразу у цьому тексті.

Після дослідження використання відмінків в українському перекладі роману, можна визначити, що на найвищому рівні представлення виявився називний відмінок, що становить половину всіх випадків. Родовий відмінок також використовується значною мірою, знахідний, орудний та місцевий відмінки мають відносно подібні частоти вживання. Давальний відмінок використовується менше, кличний відмінок, хоча найменший за кількістю, все ж виявився присутнім у деяких випадках. Отже, в аналізованому тексті можна спостерігати різноманітність вживання відмінків, з найбільшим акцентом на називний та родовий відмінки, що може вказувати на їхню значущість в текстовій структурі та вираженні семантичних відтінків.

4. Вивчення категорії числа в українській та англійській мовах на прикладі твору Курта Воннегута "Сніданок чемпіонів" дозволило нам з'ясувати схожі та відмінні аспекти їхнього вживання та функціонування. Ми проаналізували використання однини та множини форми іменників, а також злічуваних та незлічуваних іменників у контексті оригінального та перекладеного текстів.

За результатами дослідження ми встановили, що іменники в обох мовах мають схожі та відмінні особливості вживання. Так, багато іменників вживаються як в однині, так і в множині, зазвичай за допомогою додавання закінчення "-s" чи "-es" у випадку англійської мови. Проте існують іменники, які вживаються лише в однині чи множині.

RÉSUMÉ

The research on "A Comparative Study of Grammatical Categories of Nouns in English and Ukrainian Languages" aims to analyse the ways in which grammatical categories of nouns are expressed in English and Ukrainian linguistic cultures. The study consists of an introduction, two chapters and general conclusions.

Chapter I «Іменник як частина мови в англійській та українській мовах» ("The Comparative Study of Grammatical Categories of Nouns in the English and Ukrainian Languages") delves into the grammatical categories of nouns in contemporary English and Ukrainian. It analyses the characteristics of nouns in both languages, emphasising differences and similarities. The subsequent conclusions drawn at the end of Chapter I provide valuable insights into the findings of the comparative analysis.

Chapter II, titled «Зіставне дослідження граматичних категорій іменника в англійській та українській мовах» («The Comparative Study of Grammatical Categories of Nouns in the English and Ukrainian Languages»), further examines specific grammatical categories of nouns. This includes the analysis of the category of case of nouns and the category of number of nouns in both languages. Drawing examples from Kurt Vonnegut's "Breakfast of Champions," the research aims to elucidate linguistic principles and provide a comprehensive understanding of how nouns function grammatically in English and Ukrainian.

Through this comparative study, the research endeavours to contribute to the broader understanding of linguistic structures in both English and Ukrainian languages, shedding light on the nuances of noun usage and grammatical categories in each language.

Key words: nouns, grammatical categories, English language, Ukrainian language, comparative study, noun category.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойван О.С., Ковтун О.В. (2021). *Теоретичні аспекти дослідження граматичної категорії роду в англійській мові*. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика, 1(6), 97–102.
2. Верба Л. Г., Верба Г. В. (2015) *Граматика сучасної англійської мови*. Київ: ВП Логос-М. 352 с.
3. Гладуш Н. Ф. (2019) *Порівняльна граматики: теорія і практика: Навчальний посібник*. Київ: університет. ім. Б. Грінченка; Національний університет «Києво-Могилянська академія». 296 с.
4. Євтушенко Н. І. (2020) *Порівняльна граматики англійської та української мов: другорядні члени речення : навч. посібник : в 2 ч. Ч. 2*. Маріуполь : ГВУЗ "ПДТУ". 235 с.
5. Мерінов, В. (2003). *Взаємодія граматичного значення й граматичної форми у вираженні лексико-граматичної категорії роду іменника* [автореф. дис. канд. філол. наук]. Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна.
6. Мороз, Т. Ю. (2008) *Семантико-граматична асиметрія морфологічних категорій іменника* [автореф. дис... канд. філол. наук] Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди.
7. Мороз, Т. Ю. (2009). *Ступінь репрезентативності морфологічної форми роду у формах множини*. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Лінгвістичні дослідження», 170-175.
8. Плющ М. Я. (2005) *Граматика української мови: У 2 ч. Ч. 1. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник*. Київ : Вища шк. 286 с.
9. Раєвська Н.М. (1976) *Теоретична граматики сучасної англійської мови*. Київ : Вища школа. 304 с.
10. Самочорнова, О. (2007). *Логіко-граматична категорія кількості та лексичні засоби її вираження в сучасній англійській*

- мові. *Житомирський державний університет імені Івана Франка*, С. 1–3.
11. Федорова О. (2011) *Гендерно-нейтральні експліцитно марковані назви осіб у структурі функціональносемантичного поля статі сучасної англійської мови*. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Сучасні тенденції розвитку мов. Вип. 5. № 9. С. 270-274.
 12. Alexeyeva I. O. (2007) *Theoretical grammar course of modern English*. Vinnytsya: Nova Knyha Publishers. 328 с.
 13. Austin J. (1962) *How to Do Things with Words* / J. Austin. Harvard: Harvard University Press. 166 p.
 14. Chalker S. (2014) *The Oxford Dictionary of English Grammar* / Chalker S., Weiner E. Oxford: Oxford University Press. 448p.
 15. Chomsky N. (1965) *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge (Mass.): MIT Press. 348 p.
 16. Chomsky N. (2002) *Syntactic Structures*. Berlin, New-York : Mouton. 117 p.
 17. Coulthard M. (1992) *An Introduction to Discourse Analysis* / M. Coulthard. L., N.Y.: Longman, . 212p.
 18. Halliday M. A. (1990) *An Introduction to Functional Grammar*. L.: Edward Arnold. 387 p.
 19. Heine B. (1997) *Cognitive Foundations of Grammar*. Oxford, New-York: Oxford University Press. 185 p.
 20. Karamysheva I. D. (2012) *Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages: Textbook; Second edition, revised* / Iryna Karamysheva Vinnytsia: Nova Knyha Publishers. 320 p.
 21. LaPalombara L.E. (1976) *An Introduction to Grammar: Traditional, Structural, Transformational* / L. E. La Palombara. Cambridge, Massachusetts: Winthrop publishers. 450 p.
 22. Leech G., Svartvic J. (1994) *A Communicative Grammar of English*. L. N.Y.: Longman. 423 p.

23. Mey J. L. (1993) *Pragmatics* / J. L. Mey. Oxford: Basil Blackwell., 357 p.
24. Pavlyuk, N. (2010). *Contrastive grammar of English and Ukrainian*.
ДОННУ. 191 p.
25. Stanforth A.W. (1994) *European Languages in Contact: Divergence, Convergence and Conciliation* / A. W. Stanforth // *The Linguist*. Vol. 33. №3. P.74–82.
26. Swartengen T.H. (1954) *The Use of Feminine Gender for Inanimate Things in American Colloquial Speech*. *Moderna Sprak*. P. 261-292.
27. Wierzbicka A. (1971) *The Deep or Semantic Structure of the Comparative* / A. Wierzbicka // *Linguistische Berichte*. B.16. S. 39–45.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

28. Воннегут, К. (2020). *Сніданок чемпіонів* (О. Фешовець, Пер.).
Вавилонська бібліотека. https://readukrainianbooks.com/page-4-6586-snidanok-chempioniv-abo-proshhavaj-chornij-ponedilku-kurt-vonnegut.html#google_vignette
29. Vonnegut, K. (1973). *Breakfast of Champions*. <https://libcat.ru/knigi/proza/sovremennaya-proza/157551-5-kurt-vonnegut-breakfast-of-champions.html#text>